

דברי חיזוק
באמונה ובטחון ועוד
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א

ישיבת רבי חיים עוזר « » 347-897-9968 \ 058-323-1459

בס"ד

צעקה מתוך פנימיות הלב ביום ראש השנה, היא הכח גדול ביותר!!!

ומתקיים בו 'ויזעקו אל ה' בצר להם', אזי 'ממצוקותיהם יוציאים' ונענה מיד.

ועפי"ז מבאר המלבי"ם בתהלים (ק"ז) על מה שמצינו כמה שינויי לשונות באותו הפרק המדבר מארבעה ציכין להודות, כי ב' פעמים כתיב הלשון 'ויזעקו', א' בהולכי מדבריות ב' ביורדי הים, וב' פעמים כתיב הלשון 'ויזעקו', בחולה שנתרפא וביושב בבית האסורים. עוד שינוי מצינו, כי בשנים הראשונים שנאמר בהם ויזעקו כתיב ממצוקותיהם **יצילים** או ממצוקותיהם **יוציאים**, שמשמעו הצלה והוצאה לגמרי מן המיצר, לעומת זה, באותם שנאמר בהם ויזעקו אל ה' בצר להם הרי הוא מסיים ואומר ממצוקותיהם **יושיעם** שאינו אלא לשון עזרה וישועה, ולא הוצאה והצלה גמורה.

ומבאר המלבי"ם כי צעקה גדולה מהזעקה, ושניים הללו שבהם נאמרה הלשון 'זעקה', ה"ה החולה השוכב על ערש דוי וזועק לה' רפאני ה' וארפא, אבל אין תפילתו כ"כ מקירות הלב, כי בסתר לבו הינו חושב הרי לצידי עומדים כמה רופאים מומחים גדולים לרפאות בסממני הרפואה ובחכמותיהם, ובאם נצטרך נפנה לעוד רופאים אשר בידם נסיון רב ברפאות החולה, ומכיון שאין תפילתו אלא בלשון ויזעקו אל ה' בצר להם, זעקה בעלמא, על כן אף ישועת ה' לא תוציאנו לגמרי מחליו אלא בדרך יושיעם שהקב"ה יוסיף לו עזר וסעד וממצוקותיהם יושיעם.

כיו"ב נאמר זעקה אצל היושב בבית האסורים, כי אף הוא כאותו החולה, שהרי מלבד תפילתו שיוציאו הבורא מאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה, הינו סומך גם על עורכי דין ועסקנים העוסקים בצרכי ציבור באמונה, שהם יסייעו בידו לצאת מן המצוק והמצור, וזעקה כזאת לא תיענה אלא בדרך יושיעם ולא יוציאים לגמרי.

אולם, הולכי מדבריות אשר תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו, רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, והריהו יושב בדד במדבר, מימינו משמאלו נמרים, מלפניו ולאחריו שאר חיות רעות, הרי הוא מקים קול צעקה אל ה' מקירות לבו באמת, כי יודע הוא שאין עסקן או רופא שיצילנו מהארירה הרעב שפגש בו זה עתה, ומבלעדי עוזו ועזרתו אין עזרה וישועה, צעקה כזו תהא מקובלת עד מהרה אצל בוחן כליות לב, ואז ממצוקותיהם יצילים.

כך הוא גם אצל יורדי הים, שהגיעו למצב של יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג, יחוגו וינועו כשיכור וכל חכמתם תתבלע, הללו מכירים היטב כי העסקן הגדול שבעולם אין בידו לעצור ולהעמיד אניה המטרפת בלם הים, אלא הקב"ה אשר לו הים והוא עשהו, וצעקתו תבוא מתוך עמקי הלב בזה תתקבל תפילתו וממצוקותיהם יוציאים.

« כוחה של תפלה שבראש השנה - למעלה מדרך הטבע »

ואם אנו רוצים לעמוד על גודל כח התפילה שבראש השנה, אנו יכולים להיווכח בזה מהלכה מפורשת בגמ' (בי"מ דף קו.) באחד שאמר לחבירו שיזרע בשדותיו חטים, והלך זה זרע שעורים, ונשתדפו כל השדות שבאותה בקעה, חייב השני לשלם לבעל השדה את ההפסד,

« איזה שייכות יש בין ראש השנה ליציאת מצרים? »

בתפילת ראש השנה אנו אומרים "ותתן לנו ה' אלקינו את יום הזכרון הזה, יום תרועה מקרא קודש זכר ליציאת מצרים", ויש להבין שייכות ר"ה עם יציאת מצרים, כי הניחא שאר הימים של הג' רגלים הלא הם נקבעו לזכר המאורעות שאירעו עם כלל ישראל ביציאת מצרים, אבל ראש השנה הלא הוא 'ראש של השנה' מאז בריאת העולם, היום הרת עולם, וזה הרי היום תחילת מעשיך, וא"כ איזה שייכות יש בינו לבין יציאת מצרים, (וכבר נזכר בראשונים שאלה זו, עיין שבלי הלקט סי' רפ"ו, ועוד).

והענין יתבאר בהקדם מה שיש להבין בפסוק אצל הסתלקות משה רבינו מן העולם, דכתיב (דברים לב, מח) וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר, ופירש"י שבג' מקומות נאמר בעצם היום הזה, בנח, בעצם היום הזה בא נח וגו', כי היו בני דורו אומרים שלא יניחוהו ליכנס לתיבה, וישברו את התיבה, אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכל מי שיש בידו כח למחות יבא וימחה, במצרים נאמר בעצם היום הזה הוציא ה' וגו', לפי שהיו מצרים אומרים שלא יניחום לצאת ויהרגו בהם, אמר הקב"ה הריני מוציאם בחצי היום וכל מי שיש בו כח למחות יבא וימחה, וכאן במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה, לפי שהיו ישראל אומרים אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים, והוריד לנו את המן והגזיז לנו את השליו, והעלה לנו את הבאר ונתן לנו את התורה, אין אנו מניחין אותו, אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכו', ע"כ.

והקשה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי לכאורה הוא יפלא מאד, כי בשלמא במצרים ובנח טעו וסברו שיוכלו לעכב, ואמר הקב"ה מי שבידו לעכב יבא וימחה, אבל במשה איך סברו שיוכלו לעכבו מלמות, וכי בידו של בן אדם למנוע מיתה.

« גודל כוחה של צעקה מעומק הלב »

והנה אנו רואים בפסוק כשנגלה ה' למרע"ה מתוך הסנה כתוב (שמות ג, ט) וַעֲתָה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי, וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם, ואמרו בזה"ק (ח"ב דף כ.) כי ידוע שיש עשר לשונות של תפילה, ואמרו גדולה 'צעקה' מכולן, שצעקה היא בלב, הדא הוא דכתיב (איכה ב, יח) צֶעַק לְבָם אֶל ה', צעקה וזעקה דבר אחד הוא, וזו קרובה להקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה וכו', הדא הוא דכתיב וַעֲתָה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי וכו'.

עוד מוסיף שם בזוהר הק' בגודל כוחו של הצעקה, שגדולה צעקה שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו וכו', גדולה צעקה שמושלת על מדת הדין של מעלה וכו', דכתיב (תהלים קו, ו) וַיִּצְעֲקוּ אֶל ה' בְּצַר לָהֶם מִמִּצְוֹתֵיהֶם יִצְיִלֻם, ע"כ.

ומכל זה מפורש כי כח הצעקה גדול הוא ביותר, כי הצעקה היא מן הלב, צעק לבם אל ה', והוא רק כשיש לאדם איזה צרה וצער, ואז מתעורר הלב באמת לצעוק אך ה', וכשהאדם צועק מכל ליבו אל ה',

אלא ביאור הענין הוא, כי ישנם שני סוגי קבצנים, הסוג האחד הוא, עני ואביון, אשר אוסף וחוסך את פרוטותיו העלובות, דופק על דלת אחר דלת, יש ובני אדם פותחים לפניו את ידם ואת ליבם, והוא אוסף צרור מטבעות הגון לתיקן, ויש הטורקים בפניו את הדלת, ומשיבים פניו ריקם, והוא, למוד סבל וייסורים, סופג בשתיקה את ביזיונותיו וממשיך הלאה לעבר הבית הבא.

לעומתו, ישנו סוג נוסף דל ורש, מצבו של האחרון קשה בהרבה מן העני השגרתי, הוא אינו בעל רכוש כלל, וחיינו מתנהלים מן היד לפה, ניזון מארוחות חמות שמגישים לפניו אנשים רחמנים.

הנה נתאר לעצמנו, את אותו קבצן דל, תועה ביער ולא עולה בידו להשיג ולו אוכל להחיות את נפשו, יומיים הוא שרוי ברעב איום וצמא נורא, והנה הוא מבחין מרחוק בבית, הוא משרך רגליים כושלות ודופק, אך, בני הבית, מתעלמים מנקישותיו, הוא מכה באגרופיו על הדלת, ושוב עונים לו, שיבוא מאוחר יותר, כי כרגע אינם יכולים לפתוח.

הוא בועט ברגליו מתחנן וזועק, אנא, פצחו לי, אני נוטה למות מרעב, אף מחשבה אחת של עזיבת הבית לא חולפת בראשו, הוא יודע כי מאחרי הדלת הנעולה, נמצאת אפשרות החיים שלו, ונסיגה ממנו, פירושה אחד, מוות. הוא ממשיך לדפוק בכל הכח ובכל העוצמה, עד לפתיחת הדלת, כי יודע הוא שאם לא, הוא נופל ומת. ואכן, אדם הדופק כך, לבסוף יפתחו לפניו ויגישו לפניו את מבוקשו.

כן אנחנו, באים בבקשה ותחינה לבורא עולם, ריבוננו של עולם, אנו שרויים ברעב רוחני איום ונורא, אנחנו תועים ביער החיים כבר שנה שלימה, אנחנו כדלים וכרשים שאין לנו כולם, ועל כן, אנו דופקים על שערי הרחמים בכל בכוח, בכל הלב, וזועקים מנהמת לבנו, ריבנו של עולם, אם לא תאבה למחול לנו אנחנו מתים, מלפניך מלכנו אל תשיבנו ריקם.

וכשזועקים כך, סיים רבי נפתלי, אכן זוכים שיפתחו שערי הרחמים, ותשמע בת קול ממרומים, סלחתי כדברך.

« **שורש כח התפלה שע"י צעקה נתגלה ביציאת מצרים** »

וע"פ כל הנ"ל יובן שייכות ראש השנה ליציאת מצרים, כי אצל כלל ישראל כתוב וַיִּאָּחֲזוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבְדָּה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שְׁמֵעַתָּם אֶל הָאֱלֹקִים וְגו' (שמות ב, כג), ועיקר הזעקה היה כי ידעו שיש גזירה מברית בין הבתרים (בראשית טו, יג) פִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֶבְדוֹם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, וידעו כי עדיין יש להם כמאתים שנים, וממילא היה הזעקה מעומק הלב, וזה הרי קרוב להקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה וכו', ועי"ז אמר הקב"ה וְעַתָּה הִנֵּה צִעַקְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵז אֶלְי וְגו', וכדברי הזוה"ק הנ"ל, ולכן חישוב את הק"ץ והוריד להם מנין ק"ץ שנים, והיו במצרים רק רד"ו שנים, וכל זה היה בכח התפילה מעומק הלב.

וכן הוא גם בראש השנה, כי אנו יודעין שיש ספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו ית"ש, ומעוררין הכח והזכות מיצי"מ, וכמו שבמצרים ע"י כח התפילה והזעקה ביטלו הגזירה מברית בין הבתרים, כן גם בכל שנה בראש השנה ע"י שרשה בתחילתה ומתפללין כעני בפתח בתחנונים ידבר רש, ע"י זה פועלין הישועה ובטוחין שיעשה להם נס כמו ביציאת מצרים, ולכן הוה שורש זכאותינו בדין בראש השנה משורש יסוד התפלה והצעקה שנתגלה לכלל ישראל אצל יציאת מצרים.

ואע"פ שלכאורה יכול העובד לומר לבעל השדה הלא גם אם הייתי זורע חיטים היה השדה משתדף כמו כל השדות, עכ"ז חייב לשלם, וגמ' מבארת שהטעם בזה הוא מפני שבעל השדה יכול לטעון להעובד 'אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך', ופירש"י 'ותגזר אומר, מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחטיין', ע"כ דברי הגמ' הנפלאים.

והיינו שחז"ל הק' חשבו את הצדק לצד בעל השדה, אע"פ שכ"כ לא מסתבר לומר ואפי' הוא בגדר של 'למעלה מדרך הטבע' לומר שדוקא שדה שלו מתוך בקעה שלימה וגדולה לא היה משתדף, עכ"ז מכיון שלא נתנו לו את האפשרות להתפלל על זה במפורש, ראו חז"ל לנכון לחייב את העובד, כי יתכן שאם היה בעל השדה מתפלל בראש השנה על שעורים לא היה מפסיד את שדהו.

« **אם מתעוררים ע"י פחד, אזי יכולין להיות בטוחין לצאת זכאי בדין** »

ביומא דראש השנה, מרגיש האדם אימת הדין, אמנם הפחד הזה יכול לסייע שהתפלה תיערך מעומק הלב יותר, וכמו שאמרו חז"ל (ר"ה טז:) "כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה", ופירש"י 'שרשה בתחלתה שישאל עושין עצמן רשין בראש השנה לדבר תחנונים ותפילה, כענין שנאמר תַּחֲנוּנֵיךָ יְדַבֵּר רָשׁ (משלי יח, כג)', והגר"ח פרידלנדר זצ"ל דייק על זה בסוף ימיו באגרת שכתב על ראש השנה, וכתב כי לא אמרו שעושין עצמם 'כאילו' הם רשין, אלא שהם באמת רשים, ור"ל כי האדם צריך להכיר בכך שהוא באמת אינו כלום, ושכל מה שקיבל מהקב"ה עד עתה היה רק בחסד ה' עליו, וכעת דנין אם ליתן לו שוב את החסד, וצריך חסדים חדשים על הכל, וכל מה שיש לאדם הרגשה שהוא מסודר, ויש לו פרנסה ומקום וכו', והכל טעות, כי הכל היה חסד, וכעת הכל נתון בדין. ובפחד כזה והכרה כזאת נעשים בסוף עשירים, שהקב"ה מסכים לזכות אותו לעוד שנה בחסד וברחמים לכל טוב סלה.

והדברים מפורשים ברבינו יונה שכתב לפרש על המשנה (אבות פ"ב מ"ג) "וכשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע אלא תחנונים לפני הקב"ה", והיינו שצריך האדם לומר התפילה כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך, וכתב שם, כי כל אדם צריך להגיע למדת הרחמים ממנו ית', "ואם משחקת לו השעה כי השי"ת מאריך אפו ומוחל עליו, לא על צדקותיו הוא מרחם עליו, וצריך להתחנן לו פן ינחם ה' על אשר ניחם על הרעה, כי שמא יגרום החטא ולא כל שעתא ושעתא מיתרחש ניסא", עכ"ל.

« **מדוע לא הרפה העני מלדפוק בדלת?** »

הנה אנחנו אומרים בקטע השני של הסליחות 'לא בחסד ולא במעשים (יש נוסחאות ברחמיך הרבים), באנו לפניך, כדלים וכרשים דפקנו דלתיך', כיצד ניתן להבין זאת, שאל רבי נפתלי טרופ זצ"ל, בן אדם בא לפני בורא העולם, בבקשת סליחה ומחילה, בבקשת שנה טובה ומתוקה לו וילידי, והטענה היא שאין לי כולם, אני מגיע כמו קבצן, הייתכן, והלא, עליו לבוא עם איזו זכות, עם טענה כלשהו, כדי שתתקבל תחינתו ובקשתו, עליו לבוא ולומר, ריבוננו של עולם, השתדלתי להתפלל כמו שצריך, השתדלתי ללמוד כמו שצריך, אמת, לא תמיד הצלחתי בכך, תפילותיי לא היו תמיד תפילות, למודי לא היו תמיד לימוד, שאור שבעיסה מעכב, אבל, ריבוננו של עולם, לפחות רציתי, לפחות ניסיתי, כך יש בידו טענה כלשהי עמה יוכל לבוא לפני הקדוש ברוך הוא ובקשתו, אך לבוא ריקן, כקבצן, הייתכן.